

Yrd. Doç. Dr.
H. Ali Ata

Arş. Gör.
Furkan A. Gür

Kerem Ruşen
Çelik

KOBİ Finansmanında Basel II Uygulamalarının Olası Etkileri: Gaziantep'te Bir Uygulama

Yrd. Doç. Dr. H. Ali ATA

Arş. Gör. Furkan A. GÜR

Gaziantep Üniversitesi

İİBF, İşletme Bölümü

Kerem Ruşen ÇELİK

Finansbank, Gatem Şubesi

Özet

Bir ülke ekonomisinin yapı taşı niteliğindeki KOBİ' ler, uluslararası finansal sistemde yaşanan gelişmelerin yanı sıra ekonomik faaliyetleri etkileyen düzenlemelerdeki değişikliklerden de önemli ölçülerde etkilenebilmektedir. Bu değişikliklerden biri ve belki de en önemlisi Basel II derecelendirme kriterleridir. Basel II kriterleri, özellikle bankaların maruz kaldıkları risklerin en hassas şekilde ölçülmesi ve risk yönetimi sürecinde kullanılmasını hedeflemektedir. Son dönemlerde yoğun bir şekilde tartışılmakta olan bu düzenlemeler dolaylı olarak KOBİ' leri de çok yakından ilgilendirmekte ve KOBİ' lerin özellikle finansman konusundaki sıkıntılarını daha da artırmaktadır. Çünkü, risk odaklı kredi fiyatlaması yaklaşımı kullanılan kredilerin türünden miktarına, teminatından firma notuna kadar pek çok kriteri dikkate alarak KOBİ'lerin kullanabilecekleri kredilerin miktarlarını ve fiyatlarını temelden etkileyebilmektedir. Bu nedenle sermaye ve para piyasalarının finansal olanaklarından yeterince yararlanamayan KOBİ'ler üzerinde, Basel II uygulamalarının önemli etkiler yaratması kaçınılmaz olmaktadır.

Bu çalışma da KOBİ' lerin finansmanında Basel II uygulamalarının olası etkilerinin analizi ele alınmaktadır. Bu doğrultuda öncelikli olarak Basel II-KOBİ ilişkisi çerçevesinde Basel II kriterlerinin finansal sistem açısından sermaye yeterliliği ve risk yönetimi konusunda getireceği yeni standartlar irdelenmektedir. Uygulama kısmında ise, Gaziantep ilinde imalat sanayinde faaliyet gösteren KOBİ'lerin Basel II kriterlerine bakış açıları ve Basel II'ye uyum sürecinde bu işletmelerin alması gereken aksiyonlar anket yoluyla analiz edilerek, kredilendirme sürecinde KOBİ'lerin karşılaşılabilecekleri güçlükler ve bu konuda alınması gerekli olan tedbirler değerlendirilmektedir.

Anahtar Sözcükler: KOBİ, Basel II, finansman, banka kredisi.

Abstract (Possible Effects of Basel II on SME Finance: A practice on Gaziantep)

Small and medium sized enterprises (SMEs) are considered as one of fundamental sources of the growth in economies. Like advances in international financial system, changes in regulations about economic activities also have great impact on SMEs. In near future, the most important change will be the execution of Basel II grading criteria. Basel II criteria intends to measure risks that banks especially faces and to use these risk measurements within the risk management process. These polemical regulations will also affect SMEs and will increase the financing problems of them. Because, credit pricing approach, which focuses on risk, considers credit type, guarantee fund, firm's credit grade and more criteria. According to evaluations, defines the amount and price of the credits. From this point of view, Basel II criteria will have great impact on SMEs which still can't benefit enough from capital and money markets.

This paper examines the possible impacts of Basel II applications on SME finance. At first within the relationship of Basel II and SMEs the new standards about capital adequacy and risk management will be examined. In practice section, a survey is conducted and applied to SMEs located in Gaziantep. With the survey results, the perspective of SMEs for Basel II criteria and actions they need to take within this process will be analyzed.

Key Words: SMEs, Basel II, Financing, Bank Credit.

I) BASEL II Kriterleri ve Özellikleri

Basel II, bankaların sermaye yeterliliklerinin ölçülmesine ve değerlendirilmesine ilişkin olarak ilk defa 1988 yılında Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) bünyesinde oluşturulan Basel Bankacılık Denetim Komitesi (BCBS) tarafından yayımlanan standartlar bütünüdür (Ayadi ve Rossi, 2005). Başka bir ifade ile Basel II, risklerin daha duyarlı ölçülmesi, her bankanın risk profilinin ayrı ayrı belirlenmesi, banka üst yönetimine düşen sorumlulukların artırılması ve finansal tabloların bankanın gerçek durumunu en iyi biçimde yansıtabilecek şekilde açıklanması suretiyle finans sektörünün oyuncularları arasındaki asimetrik bilginin minimize edilmesi ve bu sayede daha rekabetçi, sağlam ve istikrarlı bir finans sektörüne erişilmesini sağlamak ve bu şekilde bankalarda etkin risk yönetimi, denetimi ve piyasa disiplini gerçekleştirmek üzere oluşturulmuş standartlar olarak tanımlanmaktadır (Yayla ve Kaya, 2005).

Basel Komitesi, mali piyasaların her geçen gün daha da karmaşık hale gelmesi, 1997 Asya Krizi gibi küresel etkileri bulunan mali çalkantıların etkilerinin yeterince görülememesi gibi Basel-II'ye yönelik eksiklik ve eleştirileri de gündeme alarak sermaye yeterliliği hesaplamasında daha hassas tekniklerin kullanılarak risk yönetimini geliştirmek amacıyla Haziran 1999'da Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı'na ilişkin ilk istişari metni yayımlamıştır. Ana amaç uluslararası bankacılık sisteminin istikrarını ve güvenini sağlarken mevzuatın faal bankalar arasında rekabet eşitliğini sağlamasını sürdürmektir (BDDK, 2005:2).

Düzenleme'nin taslaklar halinde farklı zamanlarda kamuoyunun bilgisine sunulması tartışılması sağlanmış ve en son

Haziran 2004'de en son şekli verilerek "Basel-II, 2.Sermaye Uzlaşısı" adı altında kesinleşmiş metin olarak yayınlanmıştır. Basel düzenlemelerinin sermaye yeterliliği hesaplamasına yönelik gibi görünmesine karşın, gerektirdiği çok detaylı veriler ve bunların analizi bankanın sağlıklı bir risk profilini çıkarmak ve yasal gerekliliklerin ötesine risk yönetimini etkinleştirmek açısından gerekli görülmektedir (Babuşcu 2005, :264).

Sermaye yeterliliği hesaplamalarında oldukça köklü değişiklikler getiren Basel II'nin temeli üç yapısal bloktan oluşmaktadır (Altman ve Sabato, 2005; Aras, 2005):

- **Asgari Sermaye Yeterliliği:** Nicel değerlendirme yapılmasına olanak vermekte ve bankanın risklere karşı elinde bulundurması gereken asgari sermaye tutarına ilişkin olan bölümdür.

- **Denetim Otoritesinin İncelenmesi:** Niteliksel değerlendirmenin yer aldığı bu bölümde bankaya ve denetçilere özel görevler yüklenmekte ve bu sayede bankanın iç kontrol ve diğer kurumsal yönetim ilkelerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

- **Piyasa Disiplini:** Kamuya açıklama yapma yoluyla "piyasa disiplininin" sağlanmasına ilişkin bölümdür.

Basel II düzenlemeleri ile risk odaklı sermaye yönetimi, risk odaklı kredi fiyatlamasını da beraberinde getirmiştir. Risk odaklı kredi fiyatlaması doğal olarak kullanılacak kredi miktarını/fiyatını olumlu/olumsuz etkileyecektir. Kullanılan kredinin türünden vadesine, teminatından firma derecelendirmesine kadar çeşitli kriterler, kredilerin fiyatına yansıtacaktır. Basel II'den önce kredi riski, ileri tekniklerle ölçülmeden belirlendiğinden, aynı firma hakkında bankalar arasında farklı değerlendirmeler yapılabilmekte, farklı kredi fiyatları ortaya çıkabilmekteydi.

Basel II ile birlikte, riskin ölçümü iki ana unsura dayanmaktadır; kredi kullananın firmanın risk seviyesi ve kredi işleminin risk seviyesi.

Kredi kullananın riski, firmanın finansal verileri (bilanço, gelir tablosu vb.) ile niteliksel faktörlerinin (yönetici ve ortakların geçmişi, yönetim ve organizasyon yapısı, ürün/hizmet gelişimi, ithalat-ihracat, pazar payı vb.) değerlendirilmesi sonucu tespit edilen “firma derecelendirme notu” ile ifade edilmektedir. Kredi işleminin riski ise, işlemin türü, teminat, vade, para birimi gibi unsurlar ile değerlendirilmektedir. Böylece kredi, “çok riskli” veya “az riskli” olarak belirlenmekte ve buna göre fiyatlandırılmaktadır. Basel II kriterlerinin uygulanmaya başlanması ile, firmanın ve kullanılacak kredinin risk seviyesi, doğrudan kredi maliyetini etkileyecektir.

Kredi verilen firmanın derecelendirme notu düştükçe, banka hem daha çok risk alacak, hem karşılık olarak daha çok sermaye tutacak ve dolayısıyla daha çok kaynağını getiriden mahrum bırakacaktır. Bu durumda firmalara kullanılacak kredilerin maliyetleri artacaktır.

Türkiye’de 2009’da yürürlüğe girecek olan Basel II kriterleri ile kredi talebinde bulunan firmaların finansal verileri, yönetici-ortakların geçmişi, organizasyon yapısı, ithalat-ihracat pazar payı ve firmanın derecelendirme notuna bakılacaktır. Ayrıca yoğunlukla kullanılan müşteri çek ve senetleri ile ortak ve grup şirketi kefaletleri yerine mevduat sertifikası, altın, borçlanma senetleri, yatırım fonları, ana endekste hisse senetleri gibi daha güçlü teminatlar istenecektir.

Kredi verilen firmanın derecelendirme notu düştükçe, banka hem daha çok risk alacak, hem de daha yüksek karşılık ayırmak zorunda kalacaktır. Bu da otomatikman kredi miktarına ve maliyetlere yansımaya olacaktır. Rejtingi düşük, sermayesi zayıf, mali tabloları uluslararası standartlara uymayan, kayıtdışı oranı yüksek firmalar daha yüksek kredi maliyetleri ile karşı karşıya kalacaktır.

II) BASEL II Kriterlerinin Kobi'lere Etkileri

KOBİ’ler gelişmiş veya gelişmekte olan tüm ekonomilerde ve ülkemizde önemli bir yere sahiptir. Uluslararası ekonomik ilişkilerde yaşanan gelişmeler ve rekabet koşullarındaki hızlı değişim, teknoloji alanındaki yenilikler yanında ekonomik faaliyeti düzenleyen kurallardaki değişimler KOBİ’lerin performansını etkilemektedir. Son dönemlerde uluslararası finans sisteminde yoğun bir şekilde tartışılmakta olan Basel II düzenlemeleri de dolaylı olarak KOBİ’leri çok yakından ilgilendirmekte ve bu düzenlemeler KOBİ’lerin özellikle finansman konusundaki sıkıntılarını daha da artırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Basel II Kriterlerinin KOBİ’ler üzerinde önemli etkiler yaratması kaçınılmaz olmaktadır.

2.1. KOBİ Tanımı ve Portföy Sınıflandırması

Basel II düzenlemelerinin KOBİ’lere olan ilk etkisi KOBİ tanımı ile ilgilidir (Usta ve Güler, 2006). Bu tanım, bazı durumlarda kredilerin hangi portföye dahil edileceği konusunda önem kazanırken, bazı durumlarda da aynı portföy içerisinde büyük ölçekli işletmeler ile KOBİ kredilerinin farklı sermaye yükümlülüklerine tabi olması sonucunu doğurmaktadır (Yüksel, 2005). Basel II kapsamında sermaye yeterliliğini belirlemek için kullanılan standart yaklaşımda KOBİ, toplam cirosu 50 milyon Euro’yu geçmeyen işletmeler olarak tanımlanmaktadır. Toplam cirosu 50 milyon Euro’yu geçen işletmeler ise “kurumsal” olarak tanımlanmaktadır. Böylelikle KOBİ sınıfının sınırlarını belirlemede yıllık satış cirosu esas alınmaktadır (Usta ve Güler, 2006).

Tablo 2.1’de görüldüğü gibi Basel II düzenlemeleri ile “perakende-kurumsal” ayrımı çok önem kazanmakta olup, bir bankadaki toplam kredisi (Nakdi + Gayri-nakdi) 1 milyon Euro’nun altında kalan KOBİ’ler “perakende portföy” içinde tanımlanmakta, ilgili bankadaki kredi miktarı 1 milyon Euro’nun üstünde olan KOBİ’ler ise “kurumsal portföy” içinde tanımlanmaktadır (TBB, 2004; 5).

Tablo 2.1. Basel II Düzenlemesi'nde İşletmelerin Sınıflandırılması

Kredi Tutarı	Yıllık Satış Cirosu	Sınıflandırma
Kredi Miktarı > 1.000.000 Euro	Ciro> 50.000.000 Euro	Kurumsal İşletme
Kredi Miktarı > 1.000.000 Euro	Ciro< 50.000.000 Euro	Kurumsal KOBİ
Kredi Miktarı < 1.000.000 Euro	Ciro> 50.000.000 Euro	Kurumsal İşletme
Kredi Miktarı < 1.000.000 Euro	Ciro<50.000.000 Euro	Perakende KOBİ

Yukarıdaki tanımlamalarla perakende-kurumsal portföy ayrımı yapılmakla birlikte, Basel Komitesi'nce bir kredi alacağının perakende portföyde nitelendirilip standart bir risk ağırlığına (%75) tabi tutulabilmesi için belirli kriterleri de üzerinde taşıması gerektiği belirtilmiştir. Bu kriterler şöyle sıralanmaktadır(Altıntaş, 2006; 408):

Borçlu Kriteri: Kredinin borçlusu gerçek kişiler veya küçük iş sahibi veya küçük işletmeler olmalıdır. Aralarında sermaye ilişkisi bulunan kişi veya işletme toplulukları tek bir borçlu sayılacaktır.

Ürün Kriteri: Küçük işletmelere kullandırılan işletme kredileri ve bunlar lehine düzenlenen teminat mektupları kapsama girmektedir. Her türlü menkul kıymet ihracı ile sağlanan finansman kapsam dışıdır. Rotatif krediler, kredi kartları, kredi mevduat hesapları, taksitli veya bireysel krediler, otomobil, eğitim ve ihtiyaç kredileri, bireysel nitelikli finansal kiralama işlemleri perakende portföye dahil edilebilir.

Çeşitlendirme Kriteri: Basel Komitesi perakende portföyün standart olarak belirlenen (%75) risk ağırlığına tabi tutulmayı hak edecek kadar çeşitliliğe (risk dağıtımına) sahip olmasını sağlama görevini ülke denetim otoritelerine vermiştir. Bu konuda denetim otoritelerine yol gösteren Komite, tek bir borçluya kullandırılan kredinin toplam portföyün %0,2'sini aşmaması şeklinde sayısal bir limitin uygun olabileceğini de belirtmiştir.

Düşük Tutar Kriteri: Tek bir borçluya kullandırılan perakende kredilerin toplam tutarı 1 milyon Euro'yu aşmayacaktır. Düzenlemedeki portföy sınıflandırmasında "kurumsal portföy" ise, büyük ölçekli işletmelere verilen krediler ile KOBİ'lere verilen kredilerden perakende portföy

içerisinde sınıflandırılmayanları kapsamaktadır. Ayrıca içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımları kullanan bankalar kurumsal portföyde yer alan krediler içerisinde "özel amaçlı kredilendirme" faaliyetlerini ayrı sınıflamak zorundadırlar. Bu kategori içerisinde, proje finansmanı, duran varlık finansmanı, mal/emtia finansmanı, gelir getiren gayrimenkul finansmanı ve yüksek volatiliteye sahip ticari amaçlı gayrimenkul finansmanı faaliyetleri yer almaktadır. Bu kategoride yer alan kredilendirme faaliyetlerinin temel özelliği, kredi geri ödemelerinin, kredi kullanan tarafın ödeme kapasitesinden ziyade, krediye konu mal ve projeden sağlanacak gelirler ile yapılacak olmasıdır.

Türkiye'deki KOBİ tanımları açısından bakıldığında Basel II Kriterlerinin KOBİ'lere etkileri iki açıdan önemli olmaktadır. Bunlardan birincisi; ülkemizde halen ortak bir KOBİ tanımı bulunmamasıdır. Söz konusu bu durum da Basel II Kriterlerinin uygulamaya başlanması öncesinde ülkemizde KOBİ'lerin kesin çizgilerle ayrıma tabi tutulmasını zorunlu hale getirmektedir. İkinci etki ise; Basel II Kriterlerinde belirlenmiş olan KOBİ tanımındaki KOBİ büyüklükleri ile ülkemizdeki KOBİ tanımlarında yer alan KOBİ büyüklüklerinin uyumsuz olmasıdır(Ata ve Uğurlu, 2006). Bu çerçevede Basel II Kriterlerinde belirlenen sınıflandırmaya göre ülkemizdeki firmaların çok büyük bölümü KOBİ tanımı içerisinde yer alacaktır. Hatta İSO tarafından yayımlanan raporlarda 500 büyük sanayi kuruluşu olarak tanımlanan işletmelerin yaklaşık % 20-25'inin de KOBİ sınıfı içerisinde yer alması sonucu ortaya çıkacaktır.

2.2. Kredilendirme İşlemleri

Basel II Kriterleri ile birlikte gerek kredi kullananın gerekse kredi işleminin riskliliği kredi kullandırmada büyük önem kazanmış ve söz konusu parametreler doğrudan kredi maliyetini etkileyen önemli unsurlar olmuştur. Bu açıdan bakıldığında Basel II, bankalar için sadece sermaye yeterliliğinin hesaplandığı bir hesaplama süreci değil; aynı zamanda riske odaklı fiyatlama yaklaşımlarının söz konusu olduğu bir standartlar bütünü olarak kabul edilmekte ve Basel II' de risk ölçümü büyük önem arz etmektedir.

Basel II' ye geçişte kredi fiyatlandırması riske dayalı olarak yapılacaktır. Kredi fiyatlandırması, işletmenin ve kredinin risk derecesine göre farklılık gösterebilecektir. Bu bağlamda kredi maliyetlerinin ve fiyatının belirlenmesinde, bağımsız kredi derecelendirme kuruluşlarının vermiş olduğu Rating değerleri etkili olmaktadır. Oysa ülkemizde KOBİ'lerin büyük bir çoğunluğunun dışsal derecelendirmesi bulunmamaktadır.

Basel II Kriterlerine göre ise ülke denetim otoriteleri, bankalara, portföylerindeki firmaların kredi notlarına bakmaksızın hepsi için % 100 risk ağırlığı kullanma izni verebilme yetkisine sahiptir. Bu durumda bankalar ya bütün KOBİ'ler için % 100 risk ağırlığını kullanacak ya da kredi notu olan KOBİ'ler için kredi notunu, kredi notu almamış KOBİ'ler için ise % 100 risk ağırlığını uygulayacaktır.

Bu durumda % 100 risk ağırlığına sahip Kurumsal KOBİ' lere kredi veren bankaların risk ağırlıklı aktiflerinde artış sözkonusu olacaktır. Bu durumda bankalar daha fazla sermaye bulundurma zorunluluğu ile karşı karşıya kalacağından ya yüksek maliyetlerle KOBİ' lere kredi kullandıracak, ya da bu tür KOBİ' leri portföylerine almayacaklardır.

Basel II ile birlikte KOBİ' ler teminat ve garantörlük araçları ile risk ağırlıklarını düşürebilecekler ve buna bağlı olarak da daha düşük maliyetle kredi kullanabileceklerdir. Ancak mevcut kredilendirme KOBİ'ler tarafından teminat olarak kullanılan ortak kefaleti, grup şirketi kefaleti, müşteri çek ve senetleri gibi araçlar

teminat gösterilebilecek değerler arasından kaldırılmıştır.

Basel II ile birlikte KOBİ' lerin bağımsız derecelendirme kuruluşlarından olumlu kredi notu alabilmesi ve bu şekilde de düşük maliyetlerle kredi kullanabilmesi için kurumsallaşmaya önem vermesi, mali bilgilerini düzenli olarak raporlaması, faaliyetlerini kayıt altına alması ve şeffaf bir politika izlemesi ve sermaye yapısını güçlendirmesi gerekmektedir.

III) BASEL II'nin Kobi'lere Etkilerine İlişkin Bir Uygulama

3.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı; Türkiye'de 2009 yılında yürürlüğe girmesi planlanan Basel II kriterlerinin Gaziantep imalat sanayinde faaliyet gösteren KOBİ'lere olası etkilerini incelemektir.

Bu kapsamda KOBİ'lerin Basel II öncesi mevcut durumunu değerlendirmek, Basel II'ye uyum sürecinde bu işletmelerin alması gereken aksiyonları ortaya koymak ve kredilendirme sürecinde KOBİ'lerin karşılaşabilecekleri güçlükler ve alması gerekli olan tedbirler konusunda bir takım çözüm önerilerinde bulunmak amaçlanmaktadır.

3.2. Çalışmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemi anket çalışmasıdır. Araştırmayı gerçekleştirebilmek amacıyla Gaziantep'te faaliyet gösteren 91 KOBİ' ye anket yapılmıştır. Gaziantep'te yaklaşık 750 civarında firma faaliyet göstermekte olduğu tahmin edilmekte olup örnek kütle ana kütleinin %13'ünü teşkil etmektedir. Anket firmaların sahip, ortak veya diğer yetkilileri ile yüz yüze görüşmek sureti ile gerçekleştirilmiştir. Anket formunda KOBİ'lerin hangi sektörde faaliyet gösterdiklerini, finansal durumlarını ve sorunlarını, Basel II kapsamında hangi tür KOBİ sınıfına girdiklerini, Basel II'ye geçiş sürecinde konu hakkındaki bilgi düzeylerini tespit etmeye ve mevcut durumu ortaya koymaya yönelik sorular sorulmuştur.

Anketten elde edilen veriler öncelikli olarak tek tek bilgisayar ortamına geçi-

rılmış ve elde edilen sonuçlar yüzde analizi yapılarak mevcut durum değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırma ile ilgili olarak hazırlanan anketteki sorulardan özellikle Basel II'nin KOBİ'ler üzerindeki etkilerine yönelik elde edilen verilerin değerlendirmesi şu şekilde olmuştur:

3.3. Bulgular

Tablo 3.1. İşletmelerin faaliyet süreleri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	1 yıldan az	2	2,2	2,2	2,2
	1-2 yıl arası	6	6,6	6,6	8,8
	3-4 yıl arası	19	20,9	20,9	29,7
	5-10 yıl arası	34	37,4	37,4	67,0
	10 yıldan fazla	30	33,0	33,0	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırma kapsamında yer alan firmaların faaliyet süreleri incelendiğinde %38'si 5-10 yıl arası, %33 ise 10 yıldan daha fazla sürede faaliyet göstermektedir. Bu bilgi bize firmaların çoğunluğunun 5 yıldan fazla sürede faaliyet gösterdiğini göstermektedir.

Tablo 3.2. İşletmelerin Sektörel Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Gıda, içki ve tütün sanayi	16	17,6	17,6	17,6
	Dokuma, giyim eşyası ve deri sanayi	14	15,4	15,4	33,0
	Orman ürünleri ve mobilya sanayi	2	2,2	2,2	35,2
	Kağıt - kağıt ürünleri ve basım sanayi	1	1,1	1,1	36,3
	Kimya - petrol, kömür, kauçuk ve plastik sanayi	22	24,2	24,2	60,4
	Metal ana sanayi	8	8,8	8,8	69,2
	Metal eşya - makine, teçhizat imalatı	5	5,5	5,5	74,7
	Diğer	23	25,3	25,3	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmaların %24'i Kimya ve Plastik, %17'sinin Gıda, %15'i Tekstil ve %25'nin diğer sektörlerde faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 3.3. İşletmelerin Çalışma Sermayesi Finansman Kaynakları Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Banka Kredisi	49	53,8	53,8	53,8
	Ticari Kredi (Satıcı Kredileri)	7	7,7	7,7	61,5
	Sermaye Artışı	30	33,0	33,0	94,5
	Factoring	1	1,1	1,1	95,6
	Diğer Grup Şirketleri	4	4,4	4,4	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmaların %53'lük bölümü çalışma sermayelerini banka kredileri ile, %33' lük kısmı öz sermayeleri ile, %8 'lik kısmı satıcı kredileri ile, %4' lük kısmının da diğer grup şirketleri kaynaklarından finanse ettiği tespit edilmiştir.

Tablo 3.4. İşletmelerin Ciro Dağılımları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	100,000 Euro'dan az	6	6,6	6,6	6,6
	100,000 EURO - 1.000.000 EURO arası	26	28,6	28,6	35,2
	1.000.001 EURO - 5.000.000 EURO arası	32	35,2	35,2	70,3
	5.000.001 EURO - 50.000.000 EURO arası	25	27,5	27,5	97,8
	50,000,000 EURO' dan fazla	2	2,2	2,2	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmaların %35'i 1.000.000 EURO – 5.000.000 EURO aralığında, %29' u 100,000 EURO - 1.000.000 EURO aralığında, %28'i 5.000.001 EURO - 50.000.000 EURO aralığında ve %7'sinin de 100,000 Euro'dan az ciroya sahip oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 3.5. İşletme Bilançolarında Pasif Toplamı İçinde Yabancı Kaynak (Borç) Oranı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	%0 - %20 arası	6	6,6	6,6	6,6
	%21 - %30 arası	20	22,0	22,0	28,6
	%31 - %40 arası	16	17,6	17,6	46,2
	%41 - %50 arası	19	20,9	20,9	67,0
	%51 - %60 arası	9	9,9	9,9	76,9
	%61 - %70 arası	9	9,9	9,9	86,8
	%71 ve üzeri	12	13,2	13,2	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmaların %22'sinin pasiflerin içindeki yabancı kaynak oranının %21 - %30 aralığında, %21'nin %41 - %50 aralığında, %18'nin %31 - %40 aralığında ve %13'nün de %71 ve üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.6. İşletmelerin Yabancı Kaynakları İçinde Banka Kredilerinin Oranı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	%0 - %10 arası	29	31,9	31,9	31,9
	%11 - %20 arası	33	36,3	36,3	68,1
	%21 - %30 arası	18	19,8	19,8	87,9
	%31 - %40 arası	5	5,5	5,5	93,4
	%41 - %50 arası	4	4,4	4,4	97,8
	%51 ve üzeri	2	2,2	2,2	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmaların %36'sının yabancı kaynaklar içerisindeki banka kredilerinin oranı %11 - %20 aralığında, %32'sinin %0 - %10 aralığında, %20'sinin %21 - %30 aralığında ve %6'sının da %31 - %40 aralığında yer aldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.7. En Yoğun Kullanılan Kredi Türü Dağılımı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	İşletme Kredisi	54	59,3	66,7	66,7
	Yatırım Kredisi	17	18,7	21,0	87,7
	İhracat Kredisi	8	8,8	9,9	97,5
	Diğer	2	2,2	2,5	100,0
Toplam		81	89,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmalar içerisinde banka kredisi kullanan firmaların kredi türlerine göre %67'sinin işletme kredisi kullandığı, %21'nin yatırım kredisi kullandığı ve %10'unun da ihracat kredisi kullandığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.8. En Son Alınmış Olan Kredi veya Borçların Kullanım Amacı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Ürün-Proseste Yenilik	7	7,7	8,6	8,6
	Kapasite Arttırmak	6	6,6	7,4	16,0
	Yeni Pazarlara Girmek	4	4,4	4,9	21,0
	Nakit veya çalışma sermayesini arttırmak	45	49,5	55,6	76,5
	Etkinliği arttırmak	2	2,2	2,5	79,0
	Gayrimenkul almak	2	2,2	2,5	81,5
	Makine ve ekipman almak	8	8,8	9,9	91,4
	Fabrika Yenilemesi	5	5,5	6,2	97,5
	Diğer	2	2,2	2,5	100,0
Toplam		81	89,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmalar içerisinde kredi kullanan firmaların en son almış oldukları kredilerin %56'sı nakit veya çalışma sermayesini arttırmak amaçlı, %10'nun makine ve ekipman alımı amaçlı, %9'nun ürün ve proseste yenilik amaçlı ve %7'sinin de kapasiteyi arttırmak amaçlı olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.9. Banka Kredisi Kullanan İşletmelerin Teminat Dağılımları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	İpotek	34	37,4	42,0	42,0
	Çek-senet	29	31,9	35,8	77,8
	Hazine Bonoları	3	3,3	3,7	81,5
	Kefil gösteriyoruz	11	12,1	13,6	95,1
	Diğer Grup şirketlerinden alınan kefalet	1	1,1	1,2	96,3
	Diğer	3	3,3	3,7	100,0

Toplam	81	89,0	100,0
---------------	-----------	-------------	--------------

Araştırmaya katılan firmalar içerisinde kredi kullanan firmaların kredi kullanımında teminat olarak %42'sinin gayrimenkul ipoteği, %36'sının çek ve %14'ünün de kefil teminatı verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 3.10. Kredi Portföy Miktarları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	100,000 EURO'dan az	18	19,8	22,2	22,2
	100,000 - 500,000 EURO arası	39	42,9	48,1	70,4
	500,000-1,000,000 EURO arası	20	22,0	24,7	95,1
	1,000,000'dan fazla	4	4,4	4,9	100,0
Toplam		81	89,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmalar içerisinde kredi kullanan firmaların portföy miktarları açısından %48'i 100,000-500,000 EURO arasında kredi, %25'i 500,000-1,000,000 EURO arasında kredi, %23'ü 100,000 EURO' dan daha az kredi ve %4' ünün de 1,000,000 EURO' dan daha fazla kredi kullandığı tespit edilmiştir.

Tablo 3.11. İşletmelerin Karşılaştığı Finansal Problem

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Özkaynak yetersizliği	17	18,7	18,7	18,7
	Kredi temininde zorlanma	11	12,1	12,1	30,8
	Alacakların toplanmasında yaşanan problemler	49	53,8	53,8	84,6
	Stok yönetim problemleri	7	7,7	7,7	92,3
	Nakit yönetim problemleri	7	7,7	7,7	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmaların yoğun olarak yaşadığı finansal problemlerin başında %54'lük payla alacakların toplanmasında yaşanan problemler yer almaktadır. Bunu %19'la özkaynak yetersizliği, %12 ile kredi temininde zorlanma, %8'le stok yönetim problemleri ve nakit yönetim problemleri takip etmektedir.

Tablo 3.12. Mali Sıkıntı Halinde En Fazla Başvurulan Finansman Kaynağı

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Firma ortakları	24	26,4	26,4	26,4
	Banka Kredisi	59	64,8	64,8	91,2
	Faktoring	1	1,1	1,1	92,3
	Diğer kişi ve firmalar (Satıcı Firmalar)	7	7,7	7,7	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmaların mali sıkıntıya düştüklerinde en fazla başvurdukları finansman kaynağı %65'le banka kredisi olmaktadır. Bunun yanı sıra %26 oranında

mevcut firma ortaklarına başvurdukları ve %8 ile de satıcı firma kredileri ile mali sıkıntıları aşmaya çalıştıkları tespit edilmiştir.

Tablo 3.13. Basel II Kriterleri Hakkında Bilgileri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	63	69,2	69,2	69,2
	Hayır	28	30,8	30,8	100,0
	Toplam	91	100,0	100,0	

Araştırmaya katılan firmaların yaklaşık %69'u gibi büyük bir çoğunluk 2009 yılında yürürlüğe girmesi planlanan Basel II kriterleri hakkında önceden bilgi sahibi olduğu, %31'inin ise Basel II kriterlerinden haberdar olmadığı tespit etmiştir.

Tablo 3.14. Basel II' nin Türkiye'de Uygulamaya Başlama Tarihi Hakkındaki Bilgileri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	17	18,7	27,0	27,0
	Hayır	46	50,5	73,0	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II kriterleri hakkında bilgisi olduğunu ifade eden firmaların %73'ünün Türkiye'de 2009 yılında yürürlüğe girmesi planlanan Basel II kriterlerinin uygulamaya başlangıç tarihi hakkında bilgisi olmadığı, %27'sinin ise tarih konusunda bilgisinin olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3.15. Basel II' nin Kimler İle İlgili Olduğu Hakkındaki Bilgileri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Bankalar	2	2,2	3,2	3,2
	KOBİ'ler	9	9,9	14,3	17,5
	Banka ve KOBİ'ler	52	57,1	82,5	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II hakkında bilgisi olduğunu ifade eden firmaların %83'ü Basel II kriterlerinin Banka ve KOBİ'lerle ilgili olduğunu ifade etmiştir. %14'ü sadece KOBİ'lerle, %3' üde sadece bankalarla ilgili olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.16. Basel II İle İlgili Bilgi Kaynakları

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Bankamdan	44	48,4	69,8	69,8
	Sanayi Odası	2	2,2	3,2	73,0
	Ticaret Odası	10	11,0	15,9	88,9
	Medyadan	3	3,3	4,8	93,7
	Basel II ile ilgili panel ve toplantılardan	4	4,4	6,3	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II hakkında bilgisi olduğunu ifade eden firmaların %70'i bu bilgiyi bankalarından, %16'sı ticaret odasından, %6'sı Basel II ile ilgili panel ve toplantılardan, %5'i medyadan ve %3' üde sanayi odasından edindiğini ifade etmiştir.

Tablo 3.17. Basel II 'ye Göre İşletmelerin Hangi Kategoride Bulunduğu Bilgisi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	11	12,1	17,5	17,5
	Hayır	52	57,1	82,5	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II hakkında bilgisi olduğunu ifade eden firmaların %83'ü işletmelerin Basel II kriterlerinde hangi kategoriye göre sınıflandırılacağı konusunda bilgi sahibi olmadığını, %17'si ise bilgisi olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.18. Basel II 'nin Banka Kredisi Kullanan İşletmelerde Neleri Farklılaştıracağı Bilgisi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	38	41,8	60,3	60,3
	Hayır	25	27,5	39,7	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan, Basel II kriterleri hakkında bilgisi olduğunu ifade eden ve banka kredisi kullanan firmaların %60'ı Basel II ile nelerin farklılaşacağı konusunda bilgi sahibi olduğunu, %40'ı ise bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir.

Tablo 3.19. Basel II'nin İşletmeyi Ne Yönde Etkileyeceği

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Olumlu yönde	19	20,9	30,2	30,2
	Olumsuz yönde	39	42,9	61,9	92,1
	Herhangi bir etkisi olmayacak	5	5,5	7,9	100,0
Toplam		62	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II hakkında bilgisi olduğunu ifade eden firmaların %62'si işletmesinin Basel II kriterlerinin yürürlüğe girmesi durumunda bu durumdan olumsuz etkileneceğini, %30'u ise olumlu etkileneceğini ifade etmiştir. Kalan %8'lik kesim ise herhangi bir etkisi olmayacağını belirtmiştir.

Tablo 3.20. İşletmelerin Kredi Derecelendirmesine Tabi Tutulmaları Konusundaki Bilgileri

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	42	46,2	66,7	66,7
	Hayır	21	23,1	33,3	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan, Basel II kriterleri hakkında bilgisi olduğunu ifade eden ve banka kredisi kullanan firmalardan %67'si işletmesinin Basel II'nin yürürlüğe girmesi durumunda derecelendirmeye tabi tutulacağı konusunda bilgi sahibi olduğunu, %33'ünün ise bilgisinin olmadığını belirtmiştir.

Tablo 3.21. İşletmelerin Çalışanlarına Basel II İle İlgili Olarak Eğitim Verme Durumu

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	8	8,8	12,7	12,7
	Hayır	55	60,4	87,3	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II hakkında bilgisi olduğunu ifade firmaların %87'si çalışanlarına bu konu hakkında eğitim vermediğini, %13'ünün eğitim verdiğini ifade etmiştir.

Tablo 3.22. İşletmelerin Basel II Kriterlerine Hazır Olup Olmadığı Bilgisi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	10	11,0	15,9	15,9
	Hayır	53	58,2	84,1	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II hakkında bilgisi olduğunu ifade eden firmaların %84'ü Basel II kriterlerine hazır olmadığını, %16'sı ise bu kriterlere hazır olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.23. İşletmelerin Basel II Kriterlerine Ne Kadar Sürede Hazır Olabileceği Bilgisi

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	1 yıl içinde	17	18,7	32,1	32,1
	2 yıl içinde	16	17,6	30,2	62,3
	3 yıl içinde	13	14,3	24,5	86,8
	3 yıldan fazla sürede	7	7,7	13,2	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II hakkında bilgisi olduğunu ifade firmaların %32'si Basel II kriterlerine 1 yıl içerisinde, %30'u 2 yıl içerisinde, %25'i 3 yıl içerisinde, %13'ü 3 yıldan daha fazla bir süre içerisinde hazır olacağını ifade etmiştir.

Tablo 3.24. İşletmelerin Basel II Konusunda Firma Dışından Danışmanlık Desteği Alma İsteği

		Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Değişken	Evet	53	58,2	84,1	84,1
	Hayır	10	11,0	15,9	100,0
Toplam		63	69,2	100,0	

Araştırmaya katılan ve Basel II kriterleri hakkında bilgisi olduğunu ifade eden firmaların %84'ü Basel II 'ye uyum sürecini kolaylaştırmak ve hızlandırmak için danışmanlık bilgi desteği almayı düşündüğünü, %16'sı ise düşünmediklerini belirtmişlerdir.

IV) Değerlendirme ve Sonuç

Basel II Kriterleri incelendiğinde, Basel II' nin bankaları ilgilendiren standartlar bütünü olarak görülmesine karşılık aslında tüm ekonomik hayatı ve özellikle de KOBİ'leri yakından etkileyen hükümler içerdiği görülmektedir. Yapılan araştırma sonuçlarından elde edilen bilgiler ışığında, mevcut durumdaki uygulamalarla Basel II' nin karşılaştırması yapıldığında KOBİ'lerin Basel II standartlarına henüz hazır olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Basel II kriterlerinin uygulamaya geçirilmesiyle birlikte Basel II' ye yönelik her hangi bir hazırlık yapmayan KOBİ'lerin ciddi bir takım sorunlarla karşılaşması kaçınılmaz olacaktır.

Anket sonuçlarından elde edilen verilere göre KOBİ'lerin yarısından fazlası çalışma sermayesini banka kredileri ile finanse etmektedir, bu durum bize KOBİ'lerin özkaynaklarının yetersiz olduğunu göstermektedir. Firmaların çoğunluğu finansal durumlarını değerlendirirken hiçbir analiz yapmadıklarından Basel II standartları uygulanmaya başladığında kredi derecelendirmelerinde düşük notlarla karşı karşıya kalacaklardır. Araştırmamızda yer alan KOBİ'ler ciro ve kredi portföyleri açısından incelenip ilişkilendirildiklerinde Basel II standartlarında belirtilen 'Perakende KOBİ' sınıflamasına girdikleri tespit edilmiştir. Bu KOBİ'lerin yıllık satış cirolarının genelde 50.000.000 EURO altında, kredi portföylerinin de 1.000.000 EURO altında olduğu dikkat çekmektedir.

Firmaların bilanço yapıları incelendiğinde aktif toplamında dönen varlıkların yüksek görünmesine karşın, detaylı incelemede bunun kayıt dışından kaynaklanan yüksek kasa, stok kalemlerinden kaynaklandığı, pasif içerisindeki yabancı kaynaklarla ilgili verilerin ise kullanılan banka kredilerinin ve satıcılar kalemlerinin kayıt dışılığı nedeniyle doğruyu yansıtmadığı tespit edilmiştir.

Bu durum Basel II ile birlikte firmaların kredi notlarına olumsuz bir biçimde yansıtacak ve kredi maliyetlerini artıracaktır. Dolayısıyla Basel II'ye geçiş sürecinde KOBİ'lerin tüm ekonomik faaliyetlerini kayıt altına almaları yararlı olacaktır.

Firmaların alacakları karşılığında aldığı teminatlara bakıldığında çek ve senet yoğunluğu dikkati çekmektedir. Araştırmaya katılan KOBİ yetkilileri tarafından bu durumun piyasada yaşanan nakit sıkıntısı ve artan vadeli satışlardan kaynaklandığı belirtilmiştir. Firmaların %48'i aldıkları bu çekleri teminat gösterip banka kredisi kullanılarak çalışma sermayesini finanse etmektedir. Basel II ile birlikte çek ve senet artık teminat olarak kabul edilmeyecektir.

Araştırma sonuçlarına göre firmaların yaşadığı en büyük finansal problem ise yine piyasadaki nakit sıkıntısından kaynaklanan, alacakların toplanamamasıdır. Yukarıda gerekçeleriyle değindiğimiz gibi, Basel II standartlarının gelmesi ile firmaların çalışma sermayelerinin en önemli kaynağı olan banka kredilerinin kullanımında yaşayacakları problem gözönüne alındığında, alacak tahsilinin daha da güçleşeceği söylenebilir.

Ankete katılan firmalardan elde edilen bilgilere göre firmaların büyük çoğunluğu Basel II standartları hakkında bilgi sahibidir. Bu bilgi düzeyi başlangıç seviyesinde olup, uzlaşımın başlangıç tarihi ve uzlaşımın kimlerle ilgili olduğu konusunda yanlış bir bilinç olduğu dikkat çekmektedir. Araştırmadaki firmaların %70'i Basel II konusundaki bilgi kaynaklarının çalışmakta oldukları bankaları olduğunu ifade etmiştir.

Ankete katılan KOBİ'ler arasında daha önce banka kredisi kullanmış olanların %57'si Basel II'nin firmalarını olumsuz etkileyeceğini, daha önce kredi kullanmamış olanların ise %50'si uzlaşımın firmalarını olumsuz etkileyeceğini düşündüklerini belirtmiştir. Bu firmalardan %84'ü Basel II standartlarına hazır olmadıklarını ve bir yıl içinde hazır olabileceklerini belirtmişlerdir. Ayrıca firmaların %84'ü, Basel II 'ye uyum sürecini kolaylaştırmak ve hızlandırmak için firma dışından danışmanlık bilgi desteği alma konusunda istekli olduğunu belirtmiştir.

Tüm bu sonuçlar ışığında, KOBİ'lere aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

- Profesyonel finans yöntemlerini, bu konuda uzman kişileri istihdam ederek işletmelerinde uygulanabilir hale getirmelidirler.

- Bütçe, planlama, yönetim, iletişim sistemleri ve kurumsal yönetim gibi kavramları benimseyip geliştirmelidirler.

- Bağımsız derecelendirme kuruluşlarından ve bankalardan alacakları derecelendirme notlarını düşük maliyetli kredi olanaklarına dönüştürecek şekilde sermayelerini güçlendirmelidirler.

- Basel II standartlarının öngördüğü teminat yapısına uyum sağlamalıdır.

- Gerçekleri yansıtan mali tablolar üzerinden derecelendirmenin yapılabilmesi amacıyla, tüm faaliyetlerini kayıt altına almalı ve uluslararası alanda kabul görmüş standartlarda güvenilir mali tablolar üretmelidirler.

- Faaliyetlerinden doğan risklerini karşılayabilecek finansal enstrümanları kullanabilmelidirler.

- Raporlama ve veri tabanı oluşturma konularında teknolojik, özellikle risk yönetimi konusunda uzmanlaşmayı sağlamak üzere nitelikli insan kaynağı üzerine yatırımlar yapmalıdırlar.

Türkiye'de faaliyet gösteren bankalar halen geleneksel kredi değerlendirme yöntemlerini kullanmaktadır. Dolayısıyla Türkiye'de Basel II'ye geçişin başlangıç noktası olarak da kredi değerlendirme yöntemleri belirlenmiştir. Basel II'nin KOBİ'ler üzerinde etkili olabilmesinin ilk adımı Türk bankalarının bu sistemi uygulamaya başlaması olacaktır. Uygulamalarında karmaşık hesaplamaların çokca yer aldığı Basel II sisteminin bankalarda hayata geçmesi zor görünmekle beraber, bu konudaki çalışmalar büyük bir hızla sürmektedir. Bugün, Türk bankaları öncelikle daha basit bir derecelendirme yaklaşımı olan, standart yaklaşımı uygulamaya koymaya çalışmaktadır.

Bankacılık sektörü tarafından KOBİ'lere kullandırılan toplam kredi hacmi, ağırlıklı olarak makro ekonomik koşullara ve bankaların fon kaynaklarına erişim imkanlarına bağlıdır. Benzer şekilde KOBİ kredilerinin

ortalama maliyeti de ekonomideki genel faiz sınırlarına, bankaların fonlama maliyetlerine ve operasyonel giderlerine oldukça duyarlıdır. Basel II sonrasında bankaların fonlama maliyetlerindeki olumlu veya olumsuz değişimler ile Basel II uygulamalarına ilişkin operasyonel giderler, kredi maliyetlerine rekabet koşulları çerçevesinde yansımaya bilecektir. Bu durumda, Basel II'nin KOBİ kredilerinin hacminde ve fiyatında oluşturmaya beklenen en önemli etki; risk primlerinin artması ve kredi faiz oranlarında işlemlerin risklilik düzeylerine bağlı olarak farklılaşmaların belirgin hale gelmesi olacaktır.

KOBİ'ler açısından Basel II sonrasında avantajlı koşullarda kredi kullanmanın etkin yolu iyi bir derecelendirme notuna sahip olma olacaktır. Bu çerçevede KOBİ'lerin bankalarca veya bağımsız kredi değerlendirme kurumlarınca kullanılan derecelendirme sistemleri hakkında bilgi sahibi olmaları ve bu sistemlerin gereklerini yerine getirme konusunda adım atmaları önem arz etmektedir. Bu kapsamda, değerlendirilebilecek önemli hususlar KOBİ'lerde kurumsal yönetim, hesap ve kayıt düzeni, şeffaflık, finansal planlama ve risk yönetimi olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle, Basel-II'ye geçiş sürecinde KOBİ'lerin faaliyetlerinden doğan risklerini yönetecek finansal enstrümanların kullanılması, Basel-II'nin öngördüğü teminat yapısına uyum sağlanması, bağımsız derecelendirme kuruluşlarından ve bankalardan derecelendirme notu almaya hazırlıklı olmaları ve iyi not alabilmek için sermayelerini güçlendirme yoluna gitmeleri, uluslararası kabul görmüş standartlarda ve güvenilir mali tabloların üretilmesi, kurumsal yönetim kültürünün en üst yöneticiden tüm çalışanlara kadar yerleştirilmesi, nitelikli insan kaynağına yatırım yapılması, karar almada her türlü riskin dikkate alınmasını sağlayan bir sistemin kurulması ve Basel II ile öngörülen değişimlerin KOBİ'lere olan etkilerinin bilinmesi gerekmektedir.

Basel II kriterleri, gerek KOBİ'lerimiz gerekse de bankalarımız için büyük bir değişimi ifade etmektedir. Basel II kriterlerinin uygulanmaya başlaması ile birlikte her iki taraf da daha sağlıklı ve daha az kırılgan mali yapılara kavuşacak ve kayıt altına alı-

nacak olan ekonomiyle sağlanacak vergi artışı, devletin gelirlerine de katkıda bulunacaktır. KOBİ'ler yukarıda sıralanan önerileri yerine getirmeleri durumunda, küçük olmalarının kendilerine sağladığı esneklik ve uyum avantajını en iyi şekilde değerlendireceğinden diğer işletmelere göre de rekabet avantajı sağlayacaklardır.

Kaynaklar

Altıntaş, A. (2006). *Bankacılıkta Risk Yönetimi Ve Sermaye Yeterliliği 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu Basel-I Ve Basel-II*. Turhan Kitapevi, İstanbul, ss.59-475.

Altman, E. I. ve G. Sabato, "Effects of the New Basel Capital Accord on Bank Capital Requirements for SMEs", *Journal of Financial Services Research*, Volume-28:1/2/3, 2005, ss.15-42.

Aras, G., Basel II Uygulamasının KOBİ' lere Etkileri ve Geçiş Süreci, 2005, ss. 1-30.

Ayadi, R. ve F. D. Rossi, Practical Implications of the New Basel Capital Accord for the European Banking System Results & Analysis of an Industry Survey, Working Paper, 2005, ss. 1-14.

Ata, Ali; Uğurlu, Mustafa; (2006), "Küresel Rekabet Ortamında Basel-II'nin Kobi'lere Etkilerinin Analizi", Gaziosmanpaşa Üniversitesi, 5.Orta Anadolu İşletmecilik Kongresi Bildirileri, ss.384-392

Babuşcu, Ş. (2005). *Basel II Düzenlemeleri Çerçevesinde Bankalarda Risk Yönetimi*. Akademi Yayınevi, Ankara

BDDK, (2005a). Basel-II'ye Geçişe İlişkin Yol Haritası, www.bddk.org.tr (27.01.2007)

BDDK, (2005b). Türk Bankacılık Sistemi Basel II 2. Anket Çalışması Sonuçları, www.bddk.org.tr (27.01.2007)

BDDK, (2005) Basel II'ye Geçişe İlişkin Yol Haritası (Taslak-30.05.2005), ss. 11-18, <http://www.bddk.org.tr/turkce/basel/basel/30052005sunum.pdf>, (16.09.2006).

Kanat, M.M. (2003). *Basel II Düzenlemelerinin Getirdikleri ve Bu Düzenlemelerin Bankacılık Sistemimize Etkileri, Yetki Etüdü Raporu*, İstanbul, BDDK. ss.79-80

TBB, (2004). Sermaye Yeterliliği Konusunda BIS Tarafından Getirilen Yeni Öneriler ve Değerlendirmesi, <http://www.tbb.org.tr/turkce/arastirmalar/BIS.doc> (03.02.2006)

Usta, Öcal; Güler, Sevinç; (2006), "KOBİ'lerin Finansmanı Üzerinde Basel II Kriterlerinin Etkileri ve Değişen Koşullarda Kredi Sağlamaya Yönelik Önlemler", İstanbul Kültür Üniversitesi, 3.KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi Bildirileri, ss.225-236.

Yayla, M. ve Y. T. Kaya, Basel II, Ekonomik Yansımaları ve Geçiş Süreci, Ankara:BDDK Çalışma Raporu No: 2005/3

Yüksel, Ayhan; (2005), "Basel-II'nin KOBİ Kredilerine Muhtemel Etkileri",BDDK Çalışma Raporları: 2005/4, http://www.bddk.org.tr/turkce/basel/basel/Basel_II_SME.pdf (28.11.2006).

2007 – 2008 Eğitim-Öğretim Yılındaki Öğrenci Sayıları	
<i>Örgün Öğretim</i>	
Lisans	786.944
Önlisans	324.058
İkinci Öğretim Lisans	178.349
Ön Lisans	178.564
Toplam	1.467.915
<i>Açıköğretim</i>	
Lisans	650.710
Ön Lisans	227.262
Toplam	877.972

Kaynak: ÖSYM web sitesi.